Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 149. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 5-го СЕРПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 5, 1955. No. 149. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ПРО ТЯГАР І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРЕЗИДЕНТОВОЇ ПРАЦІ

Вашингтон. — Айзенгавер спричинив новий клопіт провідникам Республіканської Партії, які й далі не знають, чи президент погодиться вдруге кандидувати при найближчих виборах. Його відвідала республіканська делегація з стейту Огайо, яка просила президента, щоб він кандидував в 1956 році. Президент казав, що він думає про те, чи ще раз кандидувати і має на оці те, що праця на найвищому пості в державі — це великий тягар і відповідальність для особи в його віці. Все своє життя, казав президент, я провів в армії, де слово „обов'язок" має дуже важне значення. Айзенгавер сказав, що він волів би, щоб молодші люди були в першій лінії, і щоб вони мали нагоду виказувати на провідних становищах свою життєву силу та розв'язувати важні проблеми нації. Президент вивчає життя президентів ЗДА і на цій основі сказав, що досі жодин президент цієї країни не відзначував своїх 70-их роковин в Білому Домі, а він, коли б був вибраний ще раз на це становище, то мусів би це робити. Коли б Айзенгавера вибрали вдруге на президента, то він мав би при своїй інавгурації в січні 1957 року 66-ий рік, а в жовтні 1970 року мусів би відзначувати в Білому Домі свої 70-ті роковини. Досі тільки президент Вільям Генрі Гаррісон був вибраний на президента в старшому віці, але він помер місяць пізніше після своєї інавгурації в 1841 році. Президентові Андрю Джексонові бракувало ще 11 днів до 70-тки, коли він закінчив своє урядування в Білому Домі. Президентові Джеймсові Бukененові, який урядував після смерти Линколна, бракувало 50 днів до 70-тки, коли залишав Білий Дім. Але сенатор Джордж Г. Бендер, який був одним із провідників делегації зі стейту Огайо, заявив після авдієнції в президента, що, на його думку, президент таки буде кандидувати в 1956 році, бо ж він „так знаменито вив'язується з обов'язків президента, і народ та країна очікують, що він ще раз буде президентом". „Я вірю, казав сенатор Бендер журналістам, в Бога і в Айзенгавера". В делегації зі стейту Огайо брали участь конгресмени з цього стейту та голова партійної стейтової організації Рей Блісс. В своїй резолюції, яку ця делегація передала президентові, підкреслюється заслуги президента: „Він закінчив війну в Кореї, перейняв для Америки провід у світовій закордонній політиці, поставив на тверді основи народну господарку, зменшив податки та зредукував державні видатки".

Президент заперечує „продаж" Азії комуністам

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив провідникові республіканців у Сенаті сенаторові Вільямові Ф. Новлендові, що він не укладає жадної угоди з комуністами в Женеві, і американський представник, який веде переговори з представником червоних китайців зовсім не буде „продавати Азії комуністам". Це становище президента повторив державний секретар Джан Фостер Доллес. Новленд сказав, що ЗДА не зробили і не обіцяли зробити жадних поступок китайським комуністам за звільнення 11-ох американських летунів. Заява Президента була відповідю на оскарження сенатора Джозефа Р. МекКарті, який заявив у Сенаті, що Айзенгавер „сприяв успіхам програми вбивників і тиранів" на конференції в Женеві, запропонувавши їм приязнь, а тепер плянує „продати" комуністам Національний Китай.

Після повороту до ЗДА Гарриман хвалить президента Айзенгавера

Ню Йорк, Н. Й. — Губернатор Ню Йорку Аверелл Гарриман вернувся з одномісячної подорожі по Европі й Азії і заявив в інтерв'ю з журналістами, що президент Айзенгавер на конференції в Женеві знову „привернув віру між нашими приятелями в Европі, що ми мирна держава". Гарриман казав, що закордонами ЗДА дехто міг думати, що наша країна бажає війни, коли деякі американські політики говорили, що треба б дозволити Чіянг Кай-шекові напасти на Китай. Гарриман сказав, що він вдоволений з того стану, який тепер панує в Европі, де ніколи не було такої віри в майбутнє, як тепер. Гарриман вдоволений із держави Ізраїлю, де, як він казав, „ціла країна виглядає немов город". Губернатор з радістю міг завважити, як Папа Пій XII цікавиться всіми проблемами, які стоять перед вільним світом, і як енергійно він здійснює той духовий провід, якого так треба в холодній війні.

В АМЕРИЦІ

● **Ернест Дж. Крісті**, урядовець із Бюра Погоди в Ню Йорку, заявив, що на основі статистичних даних не можна твердити, що температура літніх місяців підвищується в порівнянні з попередніми роками.

● **В аргентинському місті** Ева Перон поліція при допомозі слізних газів розгнала демонстрантів — членів опозиційної радикальної партії.

● **З Бінгемтону**, Ню Йорк, повідомляють, що на летовищі Брум літак під час приземлювання зачепився за насип на летовищі, але ніхто з 34-ох пасажирів не був поважно поранений.

● **Нюйоркський посадник** Роберт Вагнер найменував комісарем поліції головного поліційного інспектора Стіфена Ф. Кеннеді. Вагнер пропонував це становище директорові Федерального Бюра Інвестиґацій Гуверові, але той відмовився, хоч його теперішня платня на 5,000 долярів менша від платні комісара поліції.

● **Американський письменник** і лавреат Нобля Вільям Фолкнер, прибувши до Токіо, не міг виступити в Клюбі Закордонних Кореспондентів, бо захворів від спеки і з виснаження від влаштовуваних в його честь прийнять.

● **Статистичне Бюро** повідомляє, що населення Канади 1 червня становило 15,601,000 осіб — на 2.7 відсотка більше як в минулому році.

● **Одна з жінок 11 американських летунів**, які вертаються з китайського полону Уна Шмідт призналася аж тепер своєму чоловікові, що вона вийшла заміж, бо дістала була урядову вістку, що її чоловік вбитий. Вона має сина від Шмідта. і тепер хоче знову з ним жити.

● **Департамент оборони** повідомляє, що в жовтні покличуть до військової служби 10,000 рекрутів, яких призначать до служби в армії, бо летунство, фльота і морська піхота мають досить добровільців.

● **Якась невідома особа** прислала президентові Айзенгаверові меблі, якими він користувався під Лондоном 6 червня 1944 року, підписуючи наказ про інвазію гітлерівської Европи .Ці речі стіл, 12 крісел і індійський килим — покищо складено в Білому Домі. Крісла походять з 18-го віку, з років 1750 то 1775, а стіл — із 1778 р. Килим, як твердять знавці, походить з половини 18 віку.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДЗНАЧУЄ ЗАСЛУЖЕНОГО УРЯДОВЦЯ

През. Айзенгавер відзначив „Медалею Свободи" Роберта Б. Андерсона за його видатну працю на становищах заступника секретаря оборони і секретаря фльоти. Р. Б. Андерсон, подавши резиґнацію, відходить із свого уряду дня 5-го серпня ц. р.

ПРИЇЗД НОВИХ ІМІҐРАНТІВ

Бремен. — Пожвавлена переселенча акція на основі нового переселенчого закону, т. зв. „Акту допомоги втікачам — РРА 1953" — вимагала від організації, яка взяла на себе обов'язок допомогти іміґрантам у переїзді до ЗДА, а саме від Міждержавного Комітету для Переселення з Европи придбання власного засобу транспорту. Ця міжнародна організація, з якою має договір теж і наш ЗУАД-Комітет, перебрала військовий корабель „Дженерал Ленґфіт" (який — до речі — кілька років служив під прапорами славного ІРО), щоб подолати масовому переселенню, яке вже почалось. Попереднього місяця, 12. липня ц. р. „Дженерал Ленґфіт" вперше привіз транспорт іміґрантів, які дістали візу на основі нового переселенчого закону. Цей транспорт офіційно вітали представники уряду і добровольчих переселенчих організацій. В ньому прибуло понад 50 нових поселенців, які прибули заходами ЗУАД-Комітету.

28. липня ц. р. „Дженерал Ленґфіт" виїхав вдруге з порту Бремен з нови транспортом іміґрантів. Він прибуде в суботу, 6 серпня ц. р. до порту в Ню Йорку. На кораблі вим разом є 20 родин, які дістали візу і прибули заходами ЗУАДК. Нижче список українців „зудаківців", які прибудуть в суботу, 6 серпня ц. р. кораблем „Дженерал Ленґфіт" до нової землі, до порту в Ню Йорку:

Болгак Василь; Бразда Людмила; Юрочко Анастазія; Катамай Олекса; Фрищин Юрко; Ковалюк Микола; Крив'як Ярослав; Лелеко Андрій, Олена, Лідія, Юрко; Левченко Валентина і Людмила; Марковський Іван, Текля, Софія, Степанія, Анна; Митрофанюк Богдан; Москаль Микола, Антонія, Надія; Пишний Юрій; Река Анастазія, Анна; Смичек Параня; Тимченко Антін і сестра Варвара; Черниченко Степан; Зінь Ірмґард; Пшебиславський Олександер; Колісниченко Анна.

Досі видали для втікачів-іміґрантів 43,010 віз

Вашингтон. — Державний департамент повідомляє, що досі видав 43,010 віз на в'їзд новим іміґрантам, які мають право прибути до цієї країни на основі нового іміґраційного закону з 1953 року. На основі цього закону могли б прибути до ЗДА до кінця 1956 року 209,000 нових іміґрантів, але важко буде їх спровадити в цьому реченці, хіба що змінили б засуворі вимоги цього закону. Державний департамент повідомляє також, що до 29 липня цього року внесено 145,250 аплікацій на допущення нових іміґрантів до цієї країни. Найближчий транспорт з новими іміґрантами прибуде в суботу 6 серпня, коли на кораблі „Генерал Лангфіт" приїде 1205 втікачів іміґрантів — 805 з Німеччини і 400 з Австрії.

ЗДА не погоджуються на червонокитайські вимоги в справі репатріяції китайських студентів

Вашингтон. — Державний Департамент переслав телеграфічно своєму представникові на переговорах з червоним Китаєм, амбасадорові Ю. Алексісові Джансонові, свіжі інструкції в справі становища американського уряду щодо червоно - китайських вимог про репатріяцію китайських студентів, які студіювали у ЗДА, і про перевірювання їхнього бажання репатріюватись представниками якоїсь третьої (посторонньої) держави. Змісту інструкцій не подано до відома, ані теж офіційні кола не висловили ніяких офіційних коментарів щодо пропозиції червонокитайського представника Ванг Пінґнана. Неофіційно вашингтонські політичні кола висловлюють тільки здивування зприводу вимоги китайських комуністів про репатріяцію китайських студентів, бо вони мали і мають можливість виїхати, якщо хочуть, без ніяких перешкод до червоного Китаю. Після другої світової війни приїхало студіювати на американських каледжах й університетах 5,000 китайських студентів і деякі з них мали можливість вчитися в спеціяльних стратегічно-важливих ділянках. Тому теж початково американський уряд не хотів дати дозволу на виїзд 120 студентам, але в березні цього року цю заборону скасовано і всі китайські студенти, навіть ті з-поміж 120 спеціялістів, мають можливість виїхати до Китаю, якщо вони цього бажають. У висліді зголосилося на виїзд ок. 75 студентів, але тільки 35 виїхало до Китаю. Решта змінила свою думку і вирішила залишатися в ЗДА, але й вони, якщо бажатимуть, матимуть можливість виїхати. Дальші розмови між Джансоном і Ванг Пінґ-наном почалися, після 48-годинної перерви, в четвер цього тижня.

Болгарія признається врешті, що ізраїльський пасажирський літак був зістрілений винищувачами

Тель Авів. — Болгарський уряд проголосив нове, вже друге, повідомлення в справі зістрелення ізраїльського пасажирського літака, у висліді чого згинуло 58 осіб. В першому комунікаті було сказано, що згаданий літак був зістрілений протилетунською артилерією. В другому болгарські комуністи признаються вже, що ізраїльського літака зістрілили таки болгарські винищувальні літаки. В цьому повідомленні болгарський уряд обвинувачує своїх же летунів, стверджуючи, що вони діяли надто поквапно і що не вжили потрібних заходів, щоб примусити ізраїльський літак осісти на землю. Водночас болгарський уряд обіцяє покарати винних, заплатити відшкодування родинам тих, що погинули, і звернути частину вартости зістріленого літака. Але і в цьому повідомленні болгарський уряд твердить, що акція болгарських летунів була в засаді правильсою, бо ізраїльський літак порушив суверенність болгарської повітряної території. Гострі протести зприводу цього зістрілення передали болгарському крядові, крім ЗДА, Британії й Ізраїлю, теж Південна Африка і Швеція. В Тель Авів відбулися в четвер 4 серпня похорони жертв катастрофи. Тіла інших 15 відіслано до країн їхньої державної приналежности.

Морози в Бразилії не матимуть впливу на ціну на каву

Ню Йорк, Н. Й. — В Бразилії панують тепер морози, але з господарських кол повідомляють, що вони не матимуть впливу на ціну на каву, як це було в 1953 році, коли внаслідок морозів подорожчала була кава в ЗДА. Цього року мороз був у провінції Парана, де тільки що починають управляти каву. В провінції Сан Павло не було цього року сильного морозу, а там є центр кавової продукції. Цьогорічний мороз міг би мати вплив на кавовому ринку аж в 1956 році, але й тоді не відчуватиметься недостачі кави, бо будуть запаси з цього року. Перші вістки про мороз в Бразилії спричинили подорожчання кави в Ню Йорку на 6 центів на одному фунті, але тепер ціна на каву вертається до давнішої висоти. Американська амбасада в в Бразилії повідомляє, що цього року Бразилія має на продаж 25,000,000 мішків кави, а з того зможе продати тільки 16,000,000 мішків, отже 9,000,000 мішків лишається на запас на найближчий рік.

СОВЄТИ ЗАПРОШУЮТЬ ЩЕ РАЗ АДЕНАУЕРА ДО МОСКВИ

Бонн (Німеччина). — Совєтський уряд запросив західньо-німецького канцлера Конрада Аденауера прибути до Москви ще цього місяця або найдалі в першій половині вересня ц. р. Метою відвідин мало б бути передискутування дипломатичних, економічних і культурних взаємин між Совєтським Союзом і Західньою Німеччиною. Запрошення передано офіційною нотою, що її вручив у Парижі совєтський амбасадор Сергій А. Віноградов західньо-німецькому амбасадорові до Франції фрайгерові Вольтарові фон Мальцан. Розмова обидвох амбасадорів тривала 15 хвилин і це була перша офіційна зустріч між представниками обидвох країн з часу, як Совєти дня 7 червня ц. р. почали дискусію про встановлення дипломатичних взаємин між Москвою і Бонном. Совєтську ноту переслано негайно західньо-німецькому закордонному урядові і державний секретар для закордонних справ проф. Гальштайн виїхав зараз же з цією нотою до Мюррену в Швайцарії, де перебуває тепер на літньому відпочинку канцлер Аденауер. Західньо-німецький уряд прийняв у принципі запрошення совєтського уряду для канцлера Аденауера прибути у відвідини до Москви, висловлене ще в першій ноті з дня 7 червня ц. р., і в цій справі дав офіційну відповідь в ноті з дня 30 червня ц. р., пропонуючи, щоб основні питання були обговорені перед відвідинами між західньо-німецьким і совєтським амбасадорами в Парижі. Німецьку відповідь обмірковував совєтський уряд довше як місяць, задержуючи ввесь час мовчанку в справі запропонованих ним відвідин Аденауера у Москві. В Бонні трактують відвідини Аденауера у Москві дуже поважно, але сумніваються, щоб після женевської конференції, де Совєти відмовлялися говорити про справу з'єднання Німеччини, Москва хотіла порушувати цю справу в безпосередніх розмовах з канцлером Аденауером. Західньо-німецькі провідні політичні кола думають, що розмови в Москві будуть обмежені тільки до дипломатичних, господарських і культурних зв'язків. Вони побоюються, що Аденауер вернеться з Москви з порожніми руками і що Західня Німеччина, встановивши дипломатичні відносини з Совєтським Союзом, визнає де факто існуючий розподіл Німеччини і леґальність східньо-німецького комуністичного уряду, що його підтримує й визнає офіційно Москва. І це у висліді приведе не до з'єднення Німеччини, а до поглиблення існуючого роз'єднання.

Звільнені американські летуни прибули до Гонг Конґу

Гонг Конг. — О півночі з 3-го на 4-го серпня 11 американських летунів вже прибули до Гон Конґу, де їх привітали представники ЗДА ,та журналісти вільного світу. — Один із журналістів сказав до одного з летунів, щоб він ще раз подивився на комуністичний Китай, але цей летун сказав, що не хоче цього робити, бо вже має комуністів досить. Журналісти не могли переводити інтерв'ю з поодинокими летунами, бо з Вашингтону не було на це дозволу. Після переходу кордону летуни викупалися в Джокейському клюбі та перейшли лікарські оглядини. Ще 4-го серпня вони відлетіли літаками С-54 до Гонолюлю на Гаваях, звідки мають якнайскорше відлетіти до Сан Франсіско, де вже чекають їхні родини та приятелі. Китайські комуністи взяли цих летунів до неволі після зістрілення їхнього літака над Північною Кореєю та обвинуватили їх в шпигунстві і засуди до тюрми, деяких аж до 10 років. Тепер комуністи подарували решту кари і звільнили тих „злочинців", які в дійсности є героями, які невинно мучилися в комуністичній тюрмі.

Совєти виставлятимуть на атомовій виставці тільки наукову літературу

Женева, Швайцарія. — Представники СССР заявили, що на виставці, яка називається „Атом для мирних цілей" і відбудеться найближчого тижня в Женеві в Палаці Ліґи Націй, Совєти виставлять тільки „наукову літературу" і покажуть модель атомової електрівні, виготовлену Академією Наук у 1954 році". Совєти не виставлять також нічого, що могло б мати „торговельний характер", і тому не замовили для себе окремих виставових заль. Цю заяву вважають за великий пропаґандивний успіх ЗДА, бо західньо-европейські вчені гадають, що Совєти нічого не виставлять тому, що не мають нічого, що надавалося б на висавку. Заініційована представниками ЗДА виставка відбудеться одночасно з конференцією в справі використання атомової енергії для мирних цілей.

ПОЧАЛИСЯ ДРУГІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА НА „СОЮЗІВЦІ"

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — Минулої середи, 3-го серпня, в приміщенні цієї вакаційної оселі Українського Народного Союзу, почалися врочисто другі з черги Курси Українознавства, головним завданням яких є вказати нашій молоді шлях до пізнання багатющих скарбів української мови і літератури, культури, традиції та історії. Курси, що їх цього року ведуть професори д-р Василь Стецюк та Іван Близнак і в яких бере участь 25 осіб, 17 дівчат і 8 хлопців, почалися врочисто в приміщенні бібліотеки в Гостинниці. Започаткував це відкриття молитвою Всч. о. Петро Мельничук, вакаційний душпастир недалечкої оселі СУМА та Союзівки, о годині 9-ій рано, виголошуючи при цій нагоді коротке слово про значення і вартість знань рідної мови та рідної культури і рідної традиції та благословляючи курси і бажаючи їм успіхів. Формальне відкриття довершив п. Дмитро Галичин, головний предсідник Українського Народного Союзу. В своїй промові він у першу чергу згадав, що перші Курси Українознавства минулого року відкривав в імені Екзекутиви УНС, організатора цих курсів, покійний вже сьогодні головний редактор „Свободи" сл. п. д-р Лука Мишуга, що був теж головним ініціятором тих Курсів. П. Д. Галичин у дальшому з'ясував коротко велику традицію культурно - виховної праці УНС, зокрема виховання доросту та провідного громадського активу нашої спільноти і амбасадорів української правди в цій країні. Під цим кутом подумані і ведуться теж ці Курси Українознавства, що в додатку дають нашій молоді ідеальну українську атмосферу, в якій вони на цій репрезентативній українській оселі відбуваються. Голова УНС у дальшому представив приявних на відкритті членів Головного Уряду УНС: заст. гол. предс. УНС андв. Михайла Пізнака, головну радну УНС п-ню Марію Демидчук та гол. радного УНС п. Дмитра Шмаґалу і редактора „Свободи" А. Драгана. З-поміж кількох десятків гостей п. Д. Галичин окремо представив довголітнього співробітника „Свободи" д-ра С. Демидчука, „нашого сусіда", власника оточуючих Союзівку величезних просторів п. М. Данильченка, постійного гостя на Союзівці та одного з піонерів виховання місцевої української молоді є українському дусі п. Ст. Дембіцького, одного із піонерів УНСоюзу та колишнього успішного організатора навчання української мови в Ню Йорку і заслуженого громадянина п. Гузара, співробітника „Свободи" письменника Івана Керницького, бувшого голову заслуженої Ліґи Української Молоді, співорганізатора цих курсів, інж. Євгена Волошина та інших. Палку промову до курсантів виголосив адв. М. Пізнак, згадуючи про свій власний досвід у пізнанні країни своїх батьків та її культурних багацтв і їх практичну вартість сьогодні, коли українська нація, хоч поневолена, здобуває собі вперто і послідовно належне їй місце серед великих і культурних народів. Коротко промовляючи ще д-р С. Демидчук, п. Дембіцький і п. Данильченко, а від учителів Курсу виголосив промову проф. В. Стецюк. Церемонію формального відкриття закінчив коротким словом ред. А. Драган, після чого п. Данило Слободян, управитель „Союзівки", познайомив курсантів з правильником їх перебування, життя і поведінки на оселі.

Другі Курси Українознавства зорганізовані вже на практиці Перших Курсів минулого року. У пляні передбачено 96 навчальних годин, що включають науку української мови, літератури, історії й географії та культури. Надзвичайні години призначено на навчання співу та національних танків, як теж і вишивкарства, з яким знайомитиме курсанток п-ні Ольга Близнак, дружина професора Близнака. Передбачено теж ряд спеціяльних лекцій, що їх матимуть для курсантів запрошені видатні знавці поодиноких ділянок українознавства. Курсантів поділено на дві групи, нижчу і вищу. Нижча має 15 осіб зі слабим або дуже слабим знанням предмету, а вища має 10 вже дещо заавансованих у знанні українознавства курсантів, між ними і кількоро, що відбули ці курси минулого року. Коли мова про загальну освіту, всі курсанти закінчили або закінчують середні школи або університети. Обидва учителі, д-р Стецюк і проф. Близнак, який має вже минулорічний досвід цих курсів, винесли якнайкраще враження із свого початкового знайомства з курсантами та висловлюють якнайкращі надії на можливості успіхів у навчанні.

В СВІТІ

● **В Японії** відбулося сформування спеціяльної Ради Оборони, що її створення дораджували японському урядові З'єдинені Держави Америки. Предсідником восьмичленної Ради призначено політика Шіґемасу Сунаду. Проти створення цієї ради була сильна опозиція в японському парляменті і тому діятиме вона на статуті тимчасовости. Японська Рада Оборони створена за зразком американської Національної Ради Безпеки.

● **В одній із своїх палат** на півдні Баварії помер баварський кронпринц Рупрехт, 86-літній син останнього баварського короля Людвика III-го. Він ніколи не зрікався своїх претенсій до баварського королівського трону і боровся за встановлення конституційної монархії в Баварії. Він і його родина були переслідувані гітлерівським режимом.

● **Іранський уряд** заборонив державним урядникам курити опіюм під час праці. Офіційні джерела не подають скількости курців опіюму між державними урядовцями, але іранська преса пише, що їх є багато тисяч.

● **В Лісбоні** (Португалія) відбулася зустріч прем'єра Португалії д-ра Антонія де Олівієра Салязара з Полем Генрі Спааком, закордонним міністром і колишнім прим'єром Бельгії. Під час зустрічі обидва політики — один католик і другий соціяліст — обговорювали справу европейської єдности.

● **Між Східньою і Західньою** Німеччиною почався спір з приводу поштової марки, виданої в Західній Німеччині, на якій представлені злидениі постаті втікачів, що переходять з комуністичного Сходу на Захід, вигнані комуністами із земель, переданих Польщі. Східньо-німецький уряд вимагав від Бонну вилучення цих поштових марок з обігу, погрожуючи недоручуванням листів, офранкованих цією маркою. Західньо-німецький уряд відкинув домагання східньо - німецьких комуністів.

● **Італійська палата** депутатів відмовила права неторкальности комуністичному послові парляменту Волтерові Авдісіо, що під псевдонімом „полковник Валеріо" був співучасником вбивства італійського диктатора Муссоліні. Італійський суд обвинувачує комуністичного „героя" не у вбивстві, але в крадежі цінних речей, приналежних до осіб з оточення Муссоліні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАЙБІЛЬШ ПЕКУЧА ПОТРЕБА

Ця потреба — необхідність створення відповідного українського інформаційного бюра у Вашинґтоні. Про цю потребу вже не раз згадувано і її обговорювано на сторінках цього щоденника, вона часто є предметом дебат чи пропозицій на публічних зібраннях і про неї все ще можна сказати так, як свого часу Марк Твейн висловився про погоду: всі про неї говорять, але ніхто нічого в тій справі не робить. Тому то не від речі буде сказати про неї ще раз і знову пригадати її в дещо конкретнішій формі.

При цьому насувається одна аналогія. В Америці є сьогодні величезна кількість усіляких інформаційних матеріялів і видань про підривну роботу комуністів. Самі тільки конґресові та сенатські комісії опублікували вже величезні томи документів у цій справі, не кажучи про численні інші публікації. Федеральне Бюро Інвестиґацій має щодо цього величезні і найбільш детальні матеріяли, хоч не для публічного вжитку. Матеріяли на цю тему публікуються і в щоденній пресі. Однак, не зважаючи на все це, кожного дня маємо докази, як мало не тільки американський загал, але навіть і поодинокі відповідальні державні мужі та законодавці орієнтуються в цій проблематиці.

Такий стан спонукав до виявлення інтересної приватної ініціятиви. Два колишні високі урядовці ФБІ та два адвокати, що були колись аґентами ФБІ, заснували приватну Фундацію для Американських Дослідів, завдання якої — створити у Вашинґтоні окрему бібліотеку, де можна було б знайти у відповідному порядку всі опубліковані досі матеріяли про підривну діяльність комуністів. Там буде поазбучний каталог усіх творів та інформацій в цій справі, буде спеціяльна картотека всіх осіб і організацій, зв'язаних з підривною роботою комуністів, коротко — буде все, що в зв'язку з цим написано або публічно сказано. Цю ініціятиву привітала з великим признанням американська публічна опінія, і вона напевно причиниться поважно до освідомлення американського загалу щодо загрози збоку комуністичної п'ятої колони і дуже полегшить працю для всіх тих, що заінтересовані в такому освідомленні.

Перенесімо цей приклад на українську справу. Правда, в порівнянні з тими матеріялами, що існують про підривну роботу комуністичної п'ятої колони в цій країні, матеріяли про комуністичні злочини на Україні та проти українського народу мінімальні і до того ж так розпорошені, що їх зовсім не видно. Очевидно, що, крім матеріялів про комуністичні злочини, для нас дуже важливо зібрати в одному місці весь матеріял, що посередньо чи безпосередньо стосується до України та українського народу взагалі. Цього матеріялу є вже таки поважна кількість, але весь він розкиданий по наших редакціях, інституціях та приватних домах.

Збирання і впорядковування всіх цих матеріялів було б, побіч періодичних публікацій та інформацій, одним з головних завдань нашого інформаційного бюра в Вашинґтоні. Справа ця мусить бути сконцентрована в одному місці, бо інакше вона не матиме навіть малої частини тієї практичної вартости, яку могла б мати. Найкращим способом для концентрації такого інформаційного матеріялу вважаємо створення саме українського інформаційного бюра у Вашинґтоні, незалежно від того, як воно формально називалося б.

Цілком здаємо собі справу з труднощів, на які натрапить вирішення цієї проблеми: відповідні фонди, відповідні люди, відповідне приміщення та ін. Але це ще не означає, що ми маємо про цю справу тільки говорити і самим говоренням та ствердженням фактів задовольнятись. Бо — що досі зроблено, щоб всі ці труднощі перемогти, і що взагалі зроблено, щоб таке бюро зорганізувати, хоч з його необхідністю усі погоджуються?

Очевидно, що компетентний в розв'язці цієї проблеми є Український Конґресовий Комітет. Тому пропонуємо цю справу вивести, нарешті, з сфери теорії і приступити до її практичного здійснення, винісши конкретні рішення та розглянувши конкретні можливості. Саме справу українського інформаційного бюра новий УККомітет повинен поставити між першими своїми завданнями. Ми переконані, що це було б куди більшою прислугою для української визвольної справи, ніж уся та „політика" на останньому Конґресі, і всі ті „принципові" дебати та „формальні справи" на терені Екзекутиви чи Політичної Ради УКК. Ми також глибоко переконані, що наш патріотичний загал щиро й щедро підтримає кожну мудру ініціятиву та кожну практичну акцію, що матиме на меті задоволення цієї нашої найбільш пекучої потреби.

СТРАТЕГІЧНА ДИВЕРСІЯ

Женевська конференція, хоч і не мала ніяких позитивних конкретних наслідків, — зробила своє. Вона в конклюзії показує світові, що всі великі сили нашої землі заявляються за миром. Всі уряди великих держав сучасности і ті, які леґально вибрані народом, і ті, які насильно накинули свою диктаторську владу народам, устами своїх головних „босів" заявились за миром. Справді, якби не видно було нічого поза театральною конференцією на тлі преґарних декорацій чарівної Швайцарії, міг би кожний подумати, що на нашій землі „благоденствіє".

А справді так звана „холодна війна", яка від справжньої війни різниться хіба тим, що коштує менше жертв тепер, але поглине великі жертви в майбутньому, — ця „холодна війна" у повному розпалі. Що більше, на всій нашій землі ми обсервуємо зорганізовану комуністичну ребелію. Терор панує в Альжирі і французькому Мароккo. Єгипет і Лібію використовують комуністи, як бази для підмоги терористам у сусідніх французьких територіях. Комуністичну активність бачимо в Азії. Афґаністан, Бурма, Тейленд, Ляос, Камбоджа — всі ці країни використовують комуністи, як засіб для розбиття західнього світу. В Індо-Китаї комуністи ведуть відкриту акцію для здобуття впливів у цілому Індо-Китаю. Воєнним табором є сьогодні Індонезія, яка дістала незалежність в 1949 році, але до сьогодні не здобула свободи. Комуністичний колоніялізм замінив там европейський колоніялізм.

Заворушення, звернене проти Англії, відчувається в Сінґапурі, на Малаях. Великі мілітарні сили стоять у Кореї, штучно поділеній надвоє. Але великим політикам хочеться того всього не бачити, і вони намагаються осягнути відпруження безпосередніми переговорами. Переговори — добра річ, але до них треба мати щирих і відповідних партнерів. Здається, ніхто не сумнівається в тому, що конференція у Женеві — це для большевиків звичайний маневр, чи — як висловився головний редактор „Юнайтет Стейтс Нюз енд Ворлд Ріпорт", Давид Лоренс, „стратегічна диверсія". Пляни большевиків ясні: вони не лише не хочуть резиґнувати з будь-яких здобутків, але намагаються осягнути нові. Ці нові зазіхання большевиків дістали нові „миролюбні" дипломатичні назви. „Невтралізація" — це нова концепція большевицької аґресивної політики, яка використовує облудно миролюбні змагання народів. „Невтралізація" Австрії — це зовсім не добровільна резиґнація большевиків із цієї вбогої і не надто приваблиної території, але засіб відсунути американську силу ще далі з Европи. Дальшими етапами є намагання невтралізації Німеччини і заломання НАТО, що у висліді принесе відштовхнення Америки поза океан, а вслід за тим панування большевиків в Европі.

Ось для цієї аґресивної, хоч у новій миролюбній формі, політики потрібно було большевикам Женевської конференції. Ось тому їхні „боси" їздили відкритими автами, усміхались, радо давали себе фотографувати і стискали руки західнім дипломатам, щоб виробити у західньому світі враження, що большевики хочуть мирного співіснування.

Французький прем'єр Фор повірив ,що для миру в Европі треба створити всеевропейський союз, розв'язавши і НАТО і дивовижний „Варшавський Союз Сателітів". Ось і перший успіх большевицької диверсії.

Правда, світ уже знає большевиків. Справжній „герой" Женевської конференції, президент Айзенгавер, напевно знає заміри большевиків. Він теж і тому виступив із неймовірною майже пропозицією контролі збросння двох найбільших держав нашої землі — ЗДА і СССР. Ця пропозиція президента була знаменитим пропаґандивним контрманевром проти большевицьких маневрів.

Та все ж таки — не зважаючи на персональний успіх голови американської делеґації — Женевська конференція — це ще один неуспішний крок західньої політики супроти большевизму. Правда, можуть бути правдиві заяви і Айзенгавера і Мек-Мілана, що війну відсунено. Але відсунено лише воєнні дії, безпосередню воєнну акцію цих великих держав. Бо справжня війна іде і її веде комуністична диверсія за дипломатичним столом і в безпосередній боротьбі, використовуючи менше зрілі до політичного життя народи проти західніх держав.

Ніхо не буде сперечатись, що мир — це ціль культурного людства, а війна — це лише засіб відбити аґресію. Але саме для цієї високої цілі культурний західній світ мусить бути сильним і зорганізованим. Не можна втягати до цієї організації партнера, заяви якого не мають вартости того клаптика паперу, де він ставить свій підпис, і який — хоч і за тим же дипломатичним столом із деклямацією про мир — підготовляє нову диверсію, щоб невтралізацією Середньої Европи, розбиванням НАТО і безпосередньою акцією комуністів у Франції чи в Італії розбити силу і єдність західнього світу.

Міжнародні конференції можуть мати успіх у політиці народів, але це мусіли б бути конференції щирих партнерів, які однаково щиро думають про мир і добро людства. На жаль, совєтські можновладці, які прибули робити мирову пропаґанду у Женеві, відповідальні за поневолення великих народів на сході Европи, відповідальні за всі злочини на живому тілі цих народів і відповідальні за всю диверсію у світі, яка і є причиною напруження і загрози війни. Конференція з ними не має ніякого значення і не може мати ніякого наслідку. Вона лише допомагає їм у їх підлій підривній акції.

Тому то, як пише згаданий вище редактор Лоренс — „нашим головним стратегічним завданням мусить бути концентрація на тих народах, які тимчасово придавлені диктаторським режимом. Нам не можна згодитись із диктаторськими урядами, які є загрозою миру. Чим раніше ми це скажемо поневоленим народам, тим раніше вони встановлять у себе свобідні правління. Нам не можна дати себе звести комуністичній диверсії".

І це єдина правда. Вільний світ може відбути конференцію в справі миру, але не з тими, які завели тиранію і поневолюють народи, але з вільними представниками цих волелюбних народів, — конференцію, яка мала б ясну ціль: привернути волю всім народам, а тоді вже і буде мир на землі.

Т.

Я. Петрів

ГОСПОДАРСЬКА ЕКСПАНСІЯ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

Згарища міст, фантастично poскручувані сталеві скелети фабрик, зірвані шляхи та мости, розорані бомбами залізничі станції всуміш з мільйоновими масами бездомних та своїх і чужих втікачів — це образ Західньої Німеччини перед десяти років. Важливість положення німецьких земель у серці Европи ґарантувала, що хаос цей не останеться довго, що пляни Морґентав про перетворення індустріяльної Німеччини на картопляне поле — це фантазія. Але ніхто й не сподівався, що економічна відбудова та побудова нової, модерної західньо-німецької індустрії забере тільки 10 років. Заслуга в цьому не геополітичного положення, а людського елементу — цінених у всьому світі німецьких робітників, інженерів та господарських керівників.

Життєздатність Західньої Німеччини, її господарська рівновага зумовлені промисловою продукцією на експорт. Не менше ніж в Англії, закордонна торгівля для перенаселеної Західньої Німеччини — це питання життя чи смерти. Тому впарі з відбудовою господарського життя країни йшло здобування давніх і нових ринків збуту на промислові продукти.

Просування на південний схід — одна з традиційних напрямних німецької економічної експансії. До першої світової війни зв'язувалось це просування з проєктованим залізничим сполученням Берлін—Баґдад. Факт, що країни на цьому маршруті (балканські держави, Туреччина, арабські держави) сільськогосподарського характеру, створював для німецького промислового експорту природні умовини розвитку. В торговельних взаєминах багато допомагало німцям те, що деякі країни цього простору були складовими частинами Австро-Угорської імперії і стояли у засягу німецьких культурних впливів, а також те, що головним торговельним елементом балканських країн були жиди — до часів Гітлера сильно пов'язані з німецьким світом. Коли ж іде про давню Туреччину (османську імперію), то німецькі впливи датуються там ще з кінця XIX сторіччя, коли німці почали реорганізувати турецьку армію.

Прикладом, як давні культурні зв'язки діють ще й сьогодні, нехай послужить такий факт, цитований у книзі зах.-німецького міністра господарства, д-ра Л. Ерґарда „Поворот Німеччини в світову торгівлю": Ще до 1950 р. західньо-німецький уряд не міг самостійно вести переговори з іншими державами. За нього діяли представники окупаційних держав, а німці були тільки обсерваторами. В характері пасивних обсерваторів мали німецькі представники брати участь у господарських переговорах, що їх в імені Західньої Німеччини вела окупаційна влада з Туреччиною. Та вже в першому дні переговорів виявилось, що турецькі дипломати „не розуміють" ні англійської, ні французької мови, а лише німецьку, і тому стали переговорювати безпосередньо з німецькими „обсерваторами".

За націонал-соціялістичної влади німецький міністер фінансів д-р Шахт хитро використав господарську кволість балканських держав. Договорами про фінансування товарообороту Шахт добився того, що Німеччина напередодні другої світової війни стала головним торговельним партнером Болгарії (½ її товарообміну була з Німеччиною), Юґославії (1/3 товарообміну), Румунії (1/3), Туреччини (майже половина). Друге місце — після Англії — займала Німеччина в закордонній торгівлі Ірану (30% всього імпорту та 20% експорту) і Єгипту.

Програ в останній війні спровадила господарську позицію Німеччини на Балканах та Близькому Сході до нуля. Здавалось, що всі ці ринки назавжди для Німеччини втрачені, що закріплять їх за собою альянти. Безперечно, ці передбачення здійснились у відношенні до совєтських сателітів на Балканському півострові — як ось Румунії та Болгарії. Щодо інших країн — повоєнні обставини зложились на користь Німеччини.

У перші повоєнні роки американський, а ще в більшій мірі сильно війною пошкоджений англійський та французький промисл працював головно на задоволення власних, за час війни на всякі промислові товари виголоднілих, ринків. Коли це осягнено, прийшов корейський конфлікт — і знову ж альянтська промисловість мусіла в першу чергу задовольняти хвилеві та можливі майбутні воєнні потреби. За цей час німецький промисл підлатав — таки за допомогою альянтів — найбільші діри і став свідомо використовувати догідну коньюнктуру. Близький Схід, що десять років чекав на промисловий крам, радо купував німецький. Західня Німеччина, спочатку за посередництвом окупаційної влади, а з червня 1950 р. зовсім самостійно, стала нав'язувати порушені війною торговельні зносини.

Найлегше вдалося Німеччині відновити товарообмін з Туреччиною, важче з арабськими державами — Сирією, Ливаном, Іраком. У двох державах — в Єгипті та Ірані — знову склались для Німеччини прихильні обставини: Іран з 1952 р. попав у конфлікт з Англією за націоналізацію нафтових промислів, Єгипет ще з 1951 р. загострив своє неприхильне відношення до Англії, жадаючи евакуації смуги Суезького каналу. Хоча обидва конфлікти поладнано, час ворожнечі використала Німеччина для поширення своїх торговельних впливів.

Цифри за 1952 р. показують, що на Близькому Сході найважливішим партнером Німеччини була, як завжди, Туреччина (товарообмін в 230 млн. дол.), далі йшли Єгипет, Пакістан, Іран, Ірак та ін. Поважну вартість товарообміну виказують Ірак та Савдійська Арабія, але баланс торгівлі з цими країнами для Німеччини некорисний — це головно імпорт в

(Закінчення на стор. 3-ій)

Ярослав Курдидик

„НЄТ" БЕЗ ЛАЙКИ, А З УСМІШКОЮ...

Конференція „великих чотирьох", що прикувала була до себе увагу цілого політичного світу, ще й нині є чільною темою всіх без вийнятку часописів нашого глобу. Створилося якесь дивне враження, немовби ця конференція змінила дотеперішній хід політичних подій, і від неї має розпочатися нова зворотна ера у невідрадних політичних відносинах між Сходом і Заходом. Коли тепер, уже з перспективи часу, переглянути підсумки цієї, 3401 з черги, конференції з большевиками („Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" подає, що від 1933 р. між ЗДА і СССР відбулося 3400 майже безуспішних нарад і конференцій), то мимохіть приходить на думку відоме прислів'я: „Застогнала гора й породила мишу..." Іншими словами, всі пропозиції, пляни і суґестії, порушені на цій конференції, закінчилися відомим совєтським „нєт". Хібащо, замість дотеперішньої большевицької лайливости, якої завершенням було брутальне „нєт", на цей раз воно було висловлене з підлабузницькою, східною усмішкою.

Коли, однак, глибше призадуматися, то згаданої конференції потрібно було з двох причин: 1) вона показала найбільш авторитетно всьому світові, яке саме становище займають у політиці ЗДА і СССР, і 2) показала зайвий раз американському загалові, що до приязни між ЗДА і СССР, приязни основним складником якої є щирість і добра воля, так само далеко цим разом, як це було один, два чи п'ять років тому.

Виступи президента Айзенгавера у Женеві були надзвичайно цікаві і характеристичні для нього, як для дійсно великого полководця. У його виступах було все до подробиць продумане і підготоване, немовби за стратегічним пляном — почавши від „під'їзних наступів", за які слід уважати його шість основних точок, а скінчивши на кінцевій „атомовій бомбі", що нею була його пропозиція в справі обміну відомостями про заборонені мілітарні зони з їх стратегічними спорудами. Обмін цими відомостями і мав, теоретично міркуючи, виключити у майбутньому можливість, щоб жадна з договірних держав не могла здійснити несподіваного „гадючого нападу".

Очевидно, що на такого роду пропозицію большевики були не приготовані, і їх, як то кажуть, „заткало". І, мабуть, промине ще чимало часу, поки комуністичні вожаки опритомніють і з'ясують собі, що вести далі блазенську політику нікуди, і що вони стали перед дилемою: погодитися на пропозицію президента Айзенгавера і мирно розв'язати дальше співіснування з Америкою, або відкласти таку розв'язку й підготовлятися до остаточної, радикальної розправи, якою може бути тільки війна.

Якось так дивно склалося, що большевикам і цим разом усміхнулося щастя, і вони знайшли „вихід". Отож, як відомо, „обрібку" справи співіснування передано міністрам закордонних справ, — інакше кажучи, покладено на „високу полицю", з якої ніхто не поспішатиме цю справу зняти.

Це, так би мовити, один бік медалі. А як, для прикладу, виглядає підготова до „вічного миру", хай послужать нам деякі факти.

Якраз у тому самому часі, коли в Женеві розгортано найширші пляни про співіснування, у ЗДА спустили на воду другий атомовий підводний човен „Морський Вовк", і при цій нагоді сказано у промові, що в найближчому часі ЗДА матимуть ще вісім таких морських одиниць, порушуваних атомовою силою. А преса у коментарях своїх фахових співробітників сповістила, що в найближчих п'яти роках ЗДА матимуть не лише атомову фльоту, але й літаки, погінною силою яких буде атомова енерґія.

Недавно секретар оборони Вилсон звернувся до Конґресу за призначенням додаткових фондів для американських військових місій. До 31 місії, що вже діють у різних країнах і дістають постійну допомогу зброєю за вже давно устійненою програмою, мали б бути створені ще додаткові військові місії у державах Середнього Сходу — в Єгипті, Ізраїлі, Лібанонi і Лібії. Далі, американська військова місія має замінити дотеперішню французьку місію у Камбоджі, а до Індонезії, яка досі, за порадою Індії, зберігала невтральність, має також виїхати американська військова місія, щоб вишколити 200 тисяч поліції. Останніми часами найбільше уваги присвячується Південному В'єтнамові, Камбоджії і Ляосові.

Як „мирно" діє друга сторона — варто пригадати Формозу, про яку довший час не було жадної згадки. Отож, на останньому засіданні т. зв. „Народного Конґресу" в Пейпінґу міністер оборони Пенґ Тен-цуай, заявив, що червоний Китай мусить наполегливо розбудовувати свою збройну силу, щоб чимскоріше „визволити" Формозу. Не має ніякого сумніву в тому, що заяву цю виголошено з доручення Кремлю. Одним з дуже пророчистих передвісників є також ситуація в Ляосі, одній із трьох складових країн Індо-Китаю, де комуністичні банди зайняли дві північні провінції. Є відомості, що комуністи стягують сили і підготовляються до чергового наступу. Та найбільш курйозне в Ляосі є те, що державні війська вснлі понад 30 тисяч не можуть виступити проти комуністів, бо за домовленням, яке колись було підписане в Женеві, вони мусять мати для цього окрему згоду комісії, що її очолює Індія. І, хоч уряд Ляосу хотів уже кілька разів вислати свої війська проти комуністичних банд, Індія каже: ні! При цьому вона заявляє, що хоче стабільности в Індокитаю. Як виглядає ця „стабільність", можемо бачити не лише в Ляосі, але й в інших місцях, де діють московські комуністичні „миротворці", або їхні прихвосні.

Богдан Лучаковський

ПІД ЛИПНЕВИЙ ВЕЧІР

Засідка на цапа*)

(1)

Старий Клікавка прийшов пізно сполудня, як було умовлено, і ми вибралися на цапа, під „Камеральське". Камеральське, це були глибокі ліси державного надлісництва Туря Велика, і тягнулися вони звідси майже безперервною смугою аж до Карпат, точніше, аж до „угорської" (тоді чехословацької) границі.

Полювання у камеральних лісах належало до держави, але на лазах, що лучилися з камеральщиною і на полях села Збора, — до мого батька. Все це на Підгір'ї, на пограниччі Долинського і Калуського повіту.

Благословенне Підгір'я, країна нафти і соли, старих церковець, тихих сіл, що пахнуть смеречаним димом, захованих серед дрімучих лісів і веселих лазів та народу прив'язаного до бідних нивок і стародавнього побуту понад усі достатки на світі. Земля разового хліба і дерева.

∴

Звірка виводилася і держалася в „камеральськім", але на пашу виходила на зборівські лази і ниви, „на солодку траву", як казав старий Клікавка.

Клікавка був у нас за ловецького сторожа. В селі називали його „лісовий чоловік".

То був худий, жилавий дядько, носив ще довге по шию волосся за давньою модою і довгі, козацькі вуси. Хоч йому було вже під шістьдесятку, волосся в нього було все ще чорне як галка, а з-під лоба світилися чорні, запалі очі, непривітні і суворі.

Виглядав радше на цигана ніж на галицького дядька. Понурий, маломовний, не любив людей. Але більше як інших людей не любив панів, поляків і духовних. З-під його нелюбови були вийняті лише добрі мисливці. Адмірував, наприклад, поляка, барона Прека, дідича з не дуже далекого села Перевозець, що у ті часи був чи не найкращим стрільцем у Галичині. Йому дарував і його панство і його польськість. Не ходив до церкви. Мало цікавило його власне убоге ґаздівство; біля ґаздівства поралася його жінка і діти. Клікавка перебував у лісі. Любив ліс понад усе. Любив чигунство. Але, як постарівся, покинув „рабшіцерку" і жив тим, що поринав у лісі, підстерігав звірку, її звичаї, уподобання, ходи. Клікавка знав життя лісу, як ніхто інший. Не раз, як ми сиділи, відпочиваючи, Клікавка розбалакувався. Тоді розказував про предивні таємниці природи. Одного разу, наприклад, розказав мені, як то він ще хлопчаком бувши, бачив раз, на провесні, велетенського вужа-полоза. За полоза розказували собі не раз старі люди на селі. Про такого полоза згадував у своїх споминах, один старий мисливець з Полісся. Такого полоза бачили, на власні очі, у Дністрових берегах, мисливці, мої знайомі. Та вчені зоологи впевняли мене, що це байка. Але я сам і досі не знаю, кому більше йняти віри, чи зоологам, чи старому Клікавці.

Ходив Клікавка у довгій сорочці і „гачах" зі зрібного полотна, у старій-престарій „швабській" (міській) камізельці і блюзці, завжди чистих і старанно вилатаних; у дощ вдягав коротку сірачину з бурого домашнього сукна, на голові в літі носив солом'яний, саморобний „кипелюх" й у зимі баранячу кучму, на ноги взував у літі личаки, а в зимі „руські" чоботи.

Раз у рік для Клікавки було велике свято, як було „дирекційне" полювання в надлісництві Туря Велика.

На той час Клікавці забували його первородний гріх — чигунство, та покликали до надлісництва. Тоді сам „радця" (надлісничий), радився з Клікавкою як закладати „мйоти" (заступи) і Клікавка на полюванні провадив усю нагінку.

Колись Клікавка ходив зі самими найславнішими чигунами, Грицем Федоришиним з Кулинки і навіть з „Рудкою" Шрамом з Довгої Войнилівської, що аж з третього села заходив сюди, у своїй непогамованій, чигунській пасії. Був Клікавка і в тій славній баталії поміж чигунами і лісниками, коли яких десять чи дванадцять чигунів зібралося було на реґулярне полювання в камеральщині; як проти них вийшло кількох побережників, як до себе стріляли наче на фронті, як потому кілька чигунів повандрувало на 2 роки до криміналу. Клікавці увійшлося тоді безкарно, старий лис якось ухитрився на суді.

Люди в селі собі „приповідали", що Клікавка наносився тоді доста сушених грибів та й ґарцями лісквих горіхів державному побережникові Скворонкові, та й „Скворонік" присяг у суді, що Клікавки там тоді не було.

Але з того часу Клікавка покинув компанію з чигунами, „ходив" ще лише деколи, крадьки передімною, з дяком Дудинцем, своїм шваґром.

∴

Ми пустилися стежкою поза село. Був кінець липня, благословенне підгірське літо. Тихий підвечір укладався над селом і над полями. Село лежало німе в лінивій жарі, залите сонцем. Хто годен, був у полі при жнивах, чи коло сіна. Ми зустрічали що-ґрунт женців, віталось споконвічним „Боже помагай". А з-над житів підносилися спітнілі молодиці і дівчата, простувалися, закладали зґрабним рухом серп на плече і, поправляючи хустку на голові, відповідали з зальотною усмішкою „Дай Боже і вам, паничу".

Декотра, розмовніша, зачіпала старого Клікавку: „А куди йдете, нанацку?"

Клікавка лиш бурмотів: „А то пискаті баби, аґі".

Ми проходили коло ґрунту сільського богача: ціла стая жита, понад двадцять женчих жало наввипередки; видко хотіли ще сьогодні скінчити, вернутися „з вінцем" додому.

— „Дай Боже щастя!" — „Даю Боже і вам, паничу", відповіли женчихи, майже самі вродливі дівчата. Ми минули їх.

„Ой, паничу, я ті кличу,
Вігме не жьиртую,
Прийди нині, ввечір д'мині,
Я ті поцюлюю" —

заспівала за нами, несподівано, котрась женчиха.

Ще ця добре не скінчила, а вже друга зачала:

„В нас дівочки, як булочки
З солодкого тіста,
А ти си чось іsподобав
аж паннунцю з міста".

І знов заспівала котрась:

„Ой, паничу, я ті кличу,
Та ци-й мене чуєш,
Прийди нині ввечір д'мині
Та й переночуєш".

„А щезлаби'с, паскудо, ще вам дорогу засспає", — зловречив Клікавка. — „Та їм тото лишень і в голові" — додав якось удобрухано по хвилині.

Аж знову полетіла за нами наздогін нова строфа.

„Ой, паничу, я ті кличу,
Ти відав й не чуєш,
Замість з любков, з старим [дідом
По корчах воркуєш".

Клікавка плюнув з досади. „А умкло би ти, та би ти умкло, гадино", — закляв у злості.

Пахли корінним зіллям свіжі стерні. Де-не-де по стерні „бахурець" підпасав на посторонку корову, поспівуючи елеґійно.

З поблизьких нивок пшениці зривалися верети воробців і западали знову в подальші загони пшениць, червоно-золотих, як старе золото.

*) Мова, згл. поодинокі слова і фрази, вживані в тексті, є говором, уживаним в північно-західній частині Калущини.

Д-р Роман Степанович

ПРОФ. ІВАН МІРЧУК

Увесь український інтелектуальний світ знайомий з ім'ям проф. Івана Мірчука. Не багато знають про наукову працю проф. І. Мірчука, американці — українського походження. Читачі „Свободи" часто зустрічають у списках англо-мовних видань книжку: "Ukraine And Its People", автором якої є проф. І. Мірчук.

Проф. І. Мірчук, народився 18-го червня 1891-го року в Стрию, Галичина. Університетську освіту здобув на віденському університеті, складаючи там іспит доктора філософії 1914-го року.

Після програних Українських Визвольних Змагань, проф. І. Мірчук залишає Рідний Край, виїжджаючи за кордон. Його шкільний товариш, покійний д-р Лука Мишуга, в тому самому часі виїхав до ЗДА, для культурно-політичної роботи серед нашої імміграції.

1920 р. проф. Мірчук стає проф. Українського Вільного Університету, який розпочав свою працю спершу в Відні, а згодом перенісся до Праги.

Крім викладів на УВУ — проф. І. Мірчук від 1926 до 1945 рр. викладав на університетах у: Празі, Кенігсберзі, Мінстері, Берліні. В Берліні проф. І. Мірчук був директором Українського Наукового Інституту, завданням якого було освідомлювати німецькі наукові кола і німецький народ про українську культуру та відношення України до Зах. Европи. Це своє головне завдання Інститут в періоді свого існування від 1926-го до 1945 року вповні виконав.

В тому самому часі проф. І. Мірчук викладав на Німецькій Господарській Високій Школі, будучи одночасно членом іспитової комісії.

Тепер проф. Мірчук є Ректором Українського Вільного Університету в Мюнхені, Німеччина, та Головою Філософічно-історичної секції Наукового Товариства ім. Шевченка в Европі. Він належить до: УВАН-у, Німецького Товариства ім. Канта, Баварської Академії Наук, Античної Академії в Мюнхені, Середземно-морської Академії в Римі та Інтернаціональної Академії Науковців у Парижі. У вищезгаданих наукових центрах проф. І. Мірчук бере активну участь, про що не раз була згадка на сторінках „Свободи".

Як бачимо, проф. І. Мірчук більшу частину свого життя перебув серед німецького наукового світу, поширюючи там нашу культуру та все те, що пов'язане з українством.

В німецькому науковому світі ім'я проф. І. Мірчука, має своє заслужене місце. Що сьогодні Український Вільний Університет є рівнорядний з німецькими університетами, це треба завдячувати давнішим і новішим зв'язкам та наполегливо - постійній праці його ректора проф. І. Мірчука.

УВУ відновив свою наукову діяльність у Мюнхені, Німеччина, осінню 1945 р., негайно після капітуляції гітлерівського Райху. Мюнхен став автоматично з черги третьою столицею української еміграції. Прага, де до 1945 р. містився УВУ — була окупована червоними москалями. Більшість професорів УВУ, що опинилися на терені Баварії, вирішили вибрати осідком для себе й УВУ — Мюнхен.

Вже в дуже короткому часі, УВУ здобув собі признання в усіх чужинців, доказом чого є те, що на УВУ студіювали й студіюють студенти різних національностей, яких часто рекомендує Українському Вільному Університетові, німецький університет. УВУ є першим і найстаршим „інтернаціональним" - університетом.

Проф. Іван Мірчук

Для не ознайомленого американця українського походження — на перший погляд здавалося б, що ім'я проф. І. Мірчука всеціло пов'язане з Німеччиною і для нашого українсько - американського життя — має тільки „другорядне" значення. Але приглянувшися ближче, треба ствердити, що проф. І. Мірчук вкладає багато праці й у наше життя, тут на терені ЗДА. На V-тому й VI-тому Конгресі УККА, учасники тих двох імпозантних імпрез мали нагоду наочно побачити ту найбільш консолідаційну працю, яку веде УВУ й його Ректор проф. І. Мірчук. Духовий підйом всіх учасників конгресу під час надавання почесних титулів — докторатів — „гоноріс кавза" нашим і американським визначним діячам, що працюють для добра української справи і які заслужили собі на звання УВУ, це саме одна з конструктивних праць, передусім ректора УВУ — проф. І. Мірчука.

Український нарід розпорошений по всіх закутинах світу, може тільки радіти, що тепер може сплачувати рекомпензату всім тим чужинцям, які стоять на сторожі прав України. Ми радіємо всі, що наша „Альма Матер" продовжує своє існування поза межами Батьківщини, будучи речником несфальшованої, безсторонньої, справжньої української науки. Що УВУ живе — це треба завдячувати тільки його ректорові проф. І. Мірчукові, який всеціло посвятився для добра УВУ і може й тому залишився на „постійне" в Німеччині.

Вистачить заглянути до англомовних журналів, що виходять для американців в Німеччині, щоб зустрінутися з об'єктивною оцінкою праці УВУніверситету. Американці у своїх статтях, присвяченим справам УВУ — висловлюють нашим науковцям УВУ і його ректорові проф. І. Мірчукові, глибоке признання за їх не легку працю, навіть в часи матеріяльної скрути. На сторінках „Свободи" свого часу була передрукована одна з таких статей.

В Зах. Европі ознайомлені з працею УВУ і наших науковців, які залишили Україну в 1920 або 1940 рр. Для кращого зрозуміння вкладу проф. Мірчука в европейську наукову скарбницю, познайомило читача з найважливішими його працями: українською, англійською, німецькою, чеською мовами.

Автор цих рядків був свідком, як проф. І. Мірчук готував до друку дуже потрібну для англомовного світу книжку: "Ukraine And Its People". В той час не було в Европі ані в Америці наукової літератури, з якої міг би користати англомовний науковий світ та американське військо, що стаціонує в Німеччині. Заходом проф. І. Мірчука, його дружини Марії й дочки, які допомагали йому в перекладах, та авторів, що доповнили зміст книжки з тих ділянок, в яких вони були експертами, до року вийшла наукова публікація, яка принесла нашій справі велику користь.

З інших праць проф. І. Мірчука треба згадати: „Історія Грецької Етики", Прага 1922 р., „Етика й Політика", Прага 1922, „Філософія Масарика" Прага 1931 р. "H. S. Skoworoda — ein ukrainischer Philosoph des 18 Jahrh.", Berlin-Leipig 1928, "Die Union und seine Schule in der U- und die Ukraine, Berlin 1931, Christian Wolf und seine Schule in der Ukraine", "Deutsche Philosophie in der Ukraine", Muenchen 1939, "Handbuch der Ukraine", Leipzig 1941, "Ukraine — Mittlerin swischen West und Ost", Berlin 1941, "Rom Byzanz und Moskau im Kampfe um die geistige Fuehrung im osteuropaeischen Raum", Denkschrift fuer Prof. Dr. Diels, Muenchen 1935, "Die geistesgeschichtlichen Vorassetzungen der Theorie vom III. Rom", Muenchen, 1955 та ряд інших.

Якщо до вищезгаданих праць проф. І. Мірчука додамо біля 100 наукових статтей до різних збірників, то його наукова 35-літня праця вже давно заповнила чимало прогалин у німецьких, чеських, частинно англійських виданнях.

Можемо тільки радіти, що праця проф. І. Мірчука знайшла належний ґрунт в чужинецькому світі, який не завжди хоче нас „розуміти".

Ми зі своєї сторони повинні подбати про те, щоб наші науковці, головно ті, які залишилися в Европі, не журилися з дня на день про свою життєву екзистенцію.

Оксана Дучимінська

ЛИСТ ДО ВУЙКА ГОРДІЯ

Івась збирається в мандрівку. Це білявий синьоокий хлопець. Трохи вже за високий на Івася. Саме в тому віці, коли людина найменш здібна ладнати з життям. Повна незрозумілих їй хуртувань.

Але Івасеві ніколи не зайві роздумування. Він, звичайно трохи за блідий, набрав, від передвиїздової метушні, навіть теплої барви. Від метушні і радісних сподівань. Літо, воля і він помандрує далеко, де більше своїх і свого. Де більше однолітків і близьких людей. Серед них молода людина найкраще може знайти саму себе.

Він, щоправда, втратив всіх близьких по крові, але в нього все таки багато інших, так би сказати, ідеологічних близьких — друзів молодости його батьків. Як кожна еміґраційна дитина, Івась підсвідомо і свідомо тужить за рідністю. Тому квапиться він у дорогу з радісним тремтінням в душі.

І його чекають як рідного: Ви, вуйку Гордію, навіть уже написали великого листа, в якому, між іншим, нахвалястеся проіспитувати та провірити Івася. А в вас око добре. Кожну хибу догляне! Другі, про те не писали, але й вони свого не подарують. І не надивуєшся — скільки хиб в теперішніх дітей! Вони хотіли б Івася бачити, дуже солідним, принциповим як і вони самі тому не збираються бути надто поблажливими. Але оттут ситуація ускладняється: Івась з багатьох причин напевно не витримає блискуче свого іспиту. Він розчарує їх. Прикру ситуацію прийдеться великодушно загладити гостинцем — і повищеною вибачливістю.

Таке бувало й за Вашого і за їхнього дитинства. Вам і їм ще досі в пам'яті оці різні „вакаційні іспити" в прохолодних кімнатах старих попівст і шкіл. Вікнами з саду вливався незабутній аромат спілих яблук і меду в крижках...

Так, але Івась не пам'ятає вже ні смаку ні запаху овочів рідної землі. Не згадуючи вже про меди! Він родився в героїчну, але й трагічну добу, та його спомини складаються з безконечної їзди вагонами. Неопаленими в морози та безводними в спеку. Без купелі для знужденілого тіла, а часто навіть без клаптика місця, щоб витягнути в сні потерплі ноженята. В його пам'яті не стерлися ще образи липких від бруду й обпльованих підліг залізничих двірців. Небезпеки й пониження і руїна всього, чому на ім'я було: ідея і світ. В нього ще й далі почуття сталої непевности і втрат, безконечних втрат всього дорогого.

І серед цього всього, з уривків власних і чужих споминів, з власної й чужої туги за добром, безпекою і рідністю, за приналежністю і правом — зродилася в підсвідомості скитальчої дитини візія вимріяної Батьківщини. Єдине стабільне, єдине позитивне й радісне поняття.

І коли нині, вже підрослий і аж до прикрости „усучаснений" Івась, їде до Вас, вуйку Гордію, з радісним хвилюванням, це для нього серйозна подія.

Від того, як Івась здасть перед Вами свій іспит — не зміниться багато. Нове, гостинне середовище не вимагає ніяких вступних іспитів. Воно беззастережливо приймає його як самозрозуміло свого. Навіть в найгіршому разі, він матиме завжди кращі можливості від Ваших. Але він тягнеться не туди, а до Вас. І дуже, дуже багато буде залежати від того, як Ви витримаєте свій іспит, Вуйку Гордію!

З поблажливою посмішкою згадуєте хлопчину, який вже більше не важиться відвідати Вас, бо колись „провалився" на такім же Вашім іспиті. Але вдійсності це не він, а Ви „провалилися", любий Вуйку!

Чи подумали Ви: що притягало його у Ваш дім? Чи не шукав він у Вас чогось іншого, вийняткового, але необхідного? До речі: чи це був той сам хлопчина, що так трагічно втратив батька ще в пів-немовлячому віці? А може він потребував Вас? Може чекав тієї опори, яку синові може дати тільки батьківська дружба? Він ішов до Вас, як до рідного. Може рука, що відчиняла Ваші двері, була рука, що виринула з хвиль життя і чіплялася за борт. Ви вдарили... Ой, чи не зробили, Ви великої може невиправданої в наслідках помилки!

Ви зріла, чесна, вартісна людина. Можна сказати: двічі передвоєнна людина! Але ж і Ви маєте свої помилки. Більше того, Ви вибачливо санкціонуєте їх. Чому цей хлопчина — Івась та подібні другі, не мали б мати їх? І тих недостач у них аж забагато. Але вони не дозріли ще навіть до стадії людини. Вони щойно, і то саме тепер, кристалізуються. Вони блукають. Але вони не свідомі цього, як жеж можуть усвідомити це Вам?

Вони ростуть і дозрівають, більше того: вони на роздоріжжі. Бо щоб стати чимось — треба передусім належати кудись. В Вас було простіше — Ви не мали вибору. Хоч молодь стало перечить усім — вона росте виключно наслідуванням. Утотожнюванням себе з певним стандартом. Вона завжди хоче бути така, як другі. Шукає зразку, а що тягнеться до Вас — можливо, що вона хоче стати такою як Ви, вуйку Гордію. Не так може формально, але фактично. Тож не пригадуйте їй залюбки, що вона не така, інша, гірша. Пам'ятайте про те, що в другому середовищі, де вона дійсно органічно чужа — їй ніколи цього не забути.

Для Івася: Ви ,вуйку Гордію, видимий живий символ Батьківщини. Дійсний шматок її. Ми вчилися любити її посередньо через землю, наші діти вчаться через людей. Батьківщина це не гасло, концепція, догма чи плятформа. Це живий організм. Таким, як Ви є, виховало Вас Ваше, важке ще теплою історією, Запоріжжя. Ноги Вашої дружини не заблудили на життєвих шляхах, бо вони ще теплі від прогрітих цілющим сонцем пісків задуманого Волинського Полісся. Ви обоє вросли в нашу Батьківщину не з почуття обов'язку, а приналежности. Спомини з молодости і дитинства — це корінці, якими built врастаємо в світ. Івасеві й його ґенерації їх у заранні підрізано.

Переказ каже про непереможного велетня, який тратив усю свою міць, як тільки було відірвати його від землі. Івась і йому подібні — не велетні. Це діти ешелонів і таборів чужини. Це діти, яких позбавлено всього, що кріпить, а на яких наложено непосильно багато.

Ви, Вуйку Гордію, совісно відмовляєтеся від обов'язків, до яких Ви не доросли. Навіть — якби вони мали залишитися невиконані. Покоління Івася не має вибору. Оці біляві чи чорняві, синьо- чи кароокі, ці, що мали щастя родитися ще дома й ті народжені вже на чужині — вони, й тільки вони, будуть писати дальшу історію Вашої дорогої Батьківщини.

Івась не завжди мандрує і не завжди називається отим безіменним ім'ям. В нього безліч імен і облич. Він Ваш сусід, племінник, а може навіть і син. Якщо нелегко буває Вам договоритися з ним, то пригадайте, що: „молодь найбільше потребує зрозуміння, саме тоді, коли її найтяжче зрозуміти". Так, вона потребує Вашого зрозуміння серця, помочі. І якщо вона піде на бездоріжжя — це далеко не буде її вина.

Оце Вам Ваш іспит, Вуйку Гордію! Непосильне завдання, від якого не можете відмовитися. Бо ця молодь доби лихоліття, з усіма її слабостями і блудами — це єдине продовження самого Вас. Єдиний виключний носій Вашого Святого Вогню в будуччину. Єдиний спадкоємець Ваших ідеалів, будучий борець за них і,подай Боже, будівничий на руїнах.

Тож підійдіть до цієї молоді не розумом, а серцем. Не суддею, а другом. Не зловживайте своїм історичним щастям: родитися, вирости й дозріти на Батьківщині. Діліться нехитро й щиро, тим дійсно найціннішим, що Ви зберегли серед лихоліття. Налийте її спрагле серце радістю, правдою і добром. Любіть її такою, як вона є, без упереджень, які властиво єдино ділять ґенерації. Це буде найцінніша цеглина з усіх, які Ви своїм жертвенним життям вмуруєте у Велику Будівлю.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

З діяльности Комітету Об'єднаних Організацій

Дня 25 червня 1955 р. Управа Комітету Об'єднаних Американсько-Українських Організацій міста Ню Йорку, Відділу Українського Конгресового Комітету Америки, скликала Квартальні Збори у приміщенні Українського Народного Дому для обговорення актуальних справ, зв'язаних з діяльністю Комітету. На зборах було заступлених 25 Організацій.

Предсідник Зборів голова п. Петро Кучма, який був делеґатом на Шостий Конгрес Американських Українців, що відбувся в Ню Йорку в днях 28, 29 і 30 травня 1955 подав короткий звіт з перебігу Конґресу. Хоч на Конґресі були деякі розбіжності, то Конґрес закінчився щасливо, бо всі представники різних політичних переконань знайшли спільну мову і вибрали на базі консолідації Екзекутиву. Тому теж на низах треба за всяку ціну піддержати нашу політичну надбудову — Український Конґресовий Комітет Америки.

Імпрезовий референт мґр. Василь Захарчук подав плян імпрез, які повинні відбутися в ближчих місяцях. В пляні є відбути деякі свята: В неділю 30 листопада 1955 р. Свято Листопадового Зриву, 22 січня 1956 Свято Державности і Самостійности України, 11 березня 1956 р. Шевченківське Свято. На ці свята винаймлено вже залю в Фешен Інститут) при 225 Вест 24 вулиця в Ню Йорку. Над запроєктованими Комітетом святкуваннями відбулась дискусія, яка вказувала на піднесення рівня Свят і Академій. Звернено також увагу, щоб в цьому році відбулось тільки одне Свято Самостійности і Соборности. Для виконання мистецьких точок запрошено найкращі мистецькі сили: український хор „Думка", український театр Ню Йорку і Филаделфії.

Багато уваги на Зборах присвячено справі Бенкету і Балю, що має відбутись дня 5-го листопада 1955 р. в репрезентативному готелі Статлер. Імпрезовий референт в заступстві адв. Володимира Стека подав до відома, що білет на бенкет буде коштувати 10 долярів і на баль 3 доляри. Бенкет цей має відбутися з нагоди 50-ти річчя зорганізованого громадського життя Ню Йорку та першої річниці проголошення губернатором стейту А. Гарріманом і мейором міста Ню Йорку Р. Вагнером Українського Дня вперше на терені міста Ню Йорку. Святкування Українського Дня повинно відбуватися з нагоди Свята Самостійности кожного року і Комітет просить про піддержку в цій важливій акції всі українські організації й установи.

З цієї нагоди запропоновано видати Пропам'ятну Книгу з короткою історією Комітету й Організацій, які вже від сьогодні повинні приготовляти потрібні матеріяли. Наші купці і промисловці, організації і професіоналісти, подаючи свої оголошення і привіти, будуть записані в Пропам'ятній Книзі. Цінник оголошень буде поданий в короткому часі до відома усім організаціям, підприємствам і громадянству.

Бенкетовий Комітет очолює Управа Комітету на чолі з головою П. Кучмою, до якого вибрано такі комісії: — програмову: мґр. Василь Захарчук, пані Катерина Пелешок і Микола Комарницький, преси й інформації, що має виготовити Пропам'ятну Книгу: — д-р Олександер Соколишин, проф. Михайло Лисоґір і п. Ірина Повзанюк. До цієї Комісії рішено покликати сеніора українського громадського життя, дослідника історії української еміґрації в ЗДА д-ра Семена Демидчука. Фінансово - господарська комісія під проводом д-ра Василя Вишиваного має подбати про фінанси на бенкет, видання книжки та призбирання оголошень до пропам'ятної книги. На товстмайстра покликано адвоката Володимира Стека.

В дальшому порушено справу 1000-ліття Християнської України, яке запляновано відсвяткувати величаво в порозумінні з Українським Конґресовим Комітетом Америки на початку 1956 р.

Проф. Михайло Лисоґір запропонував, щоб з нагоди 100-ліття народин та 40-ліття смерти письменника Івана Франка урядити в 1956 році Академію.

Д-р Олександер Соколишин пригадав, що саме цього року припадає 25-ліття пацифікації західніх земель України.

Багато уваги на Зборах присвячено будові школи при парохії св. Юра в Ню Йорку. Кошти будови школи, в якій поміститься 1,600 дітей, будуть виносити 1,600,000 долярів або по $1,000 на одну дитину. Коли порівняти, що держава видає на будову школи по 4,000 долярів на одну дитину, то треба ствердити, що кошти будови нашої школи будуть в чотири рази дешевші.

З нагоди здобуття чемпіонату в Національній Лізі Українським Спортовим Клюбом відбулась в дні 17 червня 1955 в Українському Народному Домі зустріч спортовців з громадянством Ню Йорку. На цій зустрічі виступив з привітанням організаційний референт д-р Василь Вишиваний.

В літньому сезоні Управа полагодила ряд справ, які були на порядку нарад: уділила протекторату на дві імпрези, а саме громадському Комітетові для вшанування 10-річчя смерти Гетьмана України Павла Скоропадського, яке відбулося дня 22 травня 1955 року, та Другому Відділові Організації Оборони Чотирьох Свобід України в Ню Йорку для влаштування Академії з приводу 14-тої річниці проголошення Відновлення Української Державности у Львові в дні 30 червня 1941 р., яка відбулася дня 26 червня 1955 р. в приміщенні Українського Народного Дому.

Д-р Олександер Соколишин, пресовий референт.

Нюарк, Н. Дж.

З життя українських організацій.

Місцевий відділ ОбВУА є активним товариством на терені Нюарку, діяльність якого, як виказав звіт управи тов-а на останніх заг. його зборах — 1. січня ц. р., є всебічною. Товариство, як і інші відділи ОбВУА, мало перед собою найважливішу проблему до розв'язання: консолідацію б. Військовиків Українців в Америці, членів різних організацій. Не зважаючи на всі заходи на терені Нюарку не повелося приєднати до нашого товариства членів місц. станиці Братства кол. Вояків І. УД. з більшим гуртом членів (хоч чимало з них є вже давно нашими членами). Відділ влаштував кілька святочних сходин: з нагоди роковин смерти Гол. Отамана С. Петлюри і полк. Е. Коновальця, пам'яті Героям під Базарем, військовий апель в Роковини Листопадового Зриву і крім того спільно з місц. філією ОДУМ — Академію присвячену Героям Базару. Для відзначення 35-річчя І. Зимового Походу Армії УНР. Відділ влаштував Свято в дні 8 травня ц. р. в залі Чорноморської Січі, при чому на стіні залі крім тризуба поміщені були, емблеми тих організацій, які влаштовували Свято, велика інформаційна карта тих українських земель, куди переходив І. Зим. Похід. Окремий святочний комітет, зложений з представників відділу ОбВУА, місц. станиці к. Вояків І. УД., Т-ва Запорожців ім. П. Болбочана і Т-ва УПА, запросив до участи у програмі Свята: генерала А. Загродського з доповіддю Дарію Гординську - Каранович, піяністку, М. Мінського, оперового співака і місц. чол. хор „Трембіта". Не зважаючи на належне оголошення та повідомлення про Свято, що його відкрив один з учасників І. Зим. Походу п. Е. Храневич, на святі явилось не таке число учасників, яке хотів бачити комітет. Передусім вражала відсутність молоді і старших громадян з цієї частини українських земель, де відбувся І. Зимовий Похід і свідками якого вони були.

По закінченні свята учасники його провели при чаю в домівці ОбВУА кілька гарних хвилин, обмінюючись думками про наше світле минуле. Відділ ОбВУА часто влаштовував самостійно чи спільно з іншими організаціями в Нюарку вечорі гумору-розваги, товариські забави, на яких виступав М. Понеділок з Ню Йорку і місцеві пані з гарними скечами. Спільно з хором „Трембіта" Відділ влаштував в дні 31 лип-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ГОСПОДАРСЬКА ЕКСПАНСІЯ ЗАХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Німеччину нафти та нафтових продуктів.

Хоча Західня Німеччина не всюди осягнула вже рівень своєї довоєнної торгівлі, нпр., німецький експорт в Туреччину осягнув у 1953 р. тільки 21% усіх ввезених в Туреччину товарів, в порівнянні до 45% перед війною, одначе в абсолютних цифрах німецький товарообмін зростає і, що важніше, виявляє корисний для Німеччини балянс. Позначається при цьому важлива зміна в характері експортованих на Близький Схід німецьких промислових товарів.

Зміна ця обумовлена зростом націоналізму та усамостійненням давніх колоній. До останньої війни ці простори були відборцем продуктів безпосереднього споживання, як мануфактура, предмети широкого вжитку і т. д. Сьогодні самостійні країни Близького Сходу стараються розбудувати власний споживчий промисл, а де для цього є природні дані, і тяжкий промисл (розбудова металюрґійного, будівельного та текстильного промислів у Туреччині, творення мануфактурного, хемічного та легкого промислів в Ізраїлі, подібна діяльність в Єгипті). Німецькі господарники вчасно підхопили зміст цих змін. Німецький експорт на Близький Схід — це, в значній мірі станки та машини, засоби транспорту та вироби прецизної індустрії. Міністер Едгард уйняв ці зміни в таку форму: в історичному розвитку міжнародну торгівлю нав'язувано за такими, по черзі, принципами: 1. торгівля йде за прапором, 2. торгівля йде за бюрократом, 3. торгівля йде за інженером. Цю останню, сьогодні дійсну засаду використовує Німеччина майже дослівно: експортуючи складні станки та машини посилає ще й техніків, щоб ті машини інсталювали та привчали місцевий персонал на них працювати. Ще виразніше виступають користі цього принципу ,коли німецькі експерти проєктують та будують цілі промислові споруди, як це робить фірма Круппа, що будує в Греції металоплавні заводи, в Пакістані сталеварні, в Іраку портові споруди, в Судані виробні рослинних олій. Німецькі експерти покликані в Савдійську Арабію запроєктувати ірриґаційні споруди та дослідити можливість експлюатації земного газу. Німеччина сподівається також одержати 60% замовлень, зв'язаних з плянованою побудовою величезної греблі на Нілі біля Ассуану, в Єгипті.

Експорт фабричного устаткування на Близький Схід зустрічає одну трудність: це справа фінансування. Близькосхідні країни не розпоряджають достатнім приватним чи державним капіталом, щоб дороге устаткування сплачувати за короткий час. Вони вимагають довгорічного кредиту, що пов'язане з немалим риском для вірителів: на це складаються нестабільні внутрішні відносини (нпр., Іран, Сирія, Єгипеґ), мала видатність праці східнього робітника, неекономічна адміністрація промисловими заводами і т. п.

Треба сподіватися, що німецькі (й не-німецькі) господарники цю трудність переможуть. Самий принцип експорту засобів продукції відповідає аспіраціям близькосхідніх країн піднести рівень життя власного населення шляхом упромисловлення, відповідає теж загальному характерові німецької промисловости. Це дає запоруку, що торговельні стосунки цих партнерів розвиватимуться на обопільну користь і краще пов'яжуть Захід із Близьким Сходом у відсіч большевицькій загрозі.

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ¢ за виготовлення нової адресової кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

(Закінчення зі стор. 3)

ня ц. р. у Випані, Н. Дж. пікнік-забаву, призначуючи дохід з неї на допомогу Українським Інвалідам. Переведена послідня збірка на фонд Українського Інваліда дала поважну квоту, бо понад 600 дол. З одержаних 25 збіркових лист місцеві і позамісцеві (Джерзі Сити, Пасейк, Елизазат) організації добре вив'язались із завдання. Переведені були збірки і під місцевими українськими церквами. Зі зібдраного одягу (1,222 фунтів) відіслано до Европи 37 пакетів через ЗУАДК для б. учасників наших визвольних змагань. У зв'язку з цим останні заг. збори Відділу висловили подяку за цю працю С. О., її референтові д-рові В. Вемкові. Відділ переводить теж завжди на листу ЗУАДК-у збірки на „коляду" і „писанку".

Чоловічий хор „Трембіта" існує понад п'ять років у Нюарку і виказує велику активність у місцевім громадськім житті. В останньому часі хор під управою мгр. І. Городиського брав участь не тільки у наших національних Святах: Листопадовому, Державности і Соборности і Шевченківському, що їх спільно влаштовували УЦК і Гром. Комітет в Нюарку. Крім того хор виступав на Академії, присвяченій Героям Базару в місяці листопаді, на Марійській Академії з нагоди Марійського року) в місяці жовтні), в дні 13 лютого ц .р. на Святі Крут в Нюарку, і в дні 6 березня ц. р. на запрошення міс. відділу ООЧСУ на Святі в Роковини смерти Генер. УПА Т. Чупринки. Хор узяв теж участь у імпозантному Святі Державности 23 січня ц. р. в Джерзі Сити в приявності губернатора стейту Н. Дж. п. В. Р .Майнера і в дні 20 березня ц. р. у величавому Шевченківському Святі у Випані, Н. Дж. Зокрема хор виступав в національних одягах у дні 20 квітня ц. р. в Нюарку і відспівав низку українських пісень на конвенції учителів Нюарської округи. В дні 15 травня ц. р. хор виступив з кількома українськими піснями у великому міському парку в Нюарку на Фестивалю, улаштованім з нагоди прийняття містом Нюарк нових громадян по набутті громадянських цертифікатів, вкінці дня 25 травня ц. р. на фестивалю Ліґи Української Молоді Н. Дж. в Елизабеті. Цими останніми виступами хор чимало причинився для пропаґанди і добра української справи. Під час останніх Різдвяних Свят хор перейшов з традиційною колядою в Нюарку і зібрав 140 дол. для залишенців в Европі. Цією колядою залишив хор по собі миле враження і гарний спомин. Хор співає в місцевій українській кат. Церкві при Мортон Стр. під час Богослуження в год. 12.

Український Центральний Комітет, відділ УКК улаштував спільно з місцевим Гром. Комітетом три національні Свята в Нюарку: Листопадове, Державности і Шевченківське, про що була вже окрема згадка в пресі. Майже кожного місяця відбувалися засідання управи або ширші сходини членів У.Ц.К., на яких вирішувано справи УНФонду, імпрез, створення стейтового комітету УКК Ню Джерзі, наладнання конфлікту між УЦК і Гром. Комітетом за посередництвом централі УКК та з'ясування його перед громадянством на вічу й полагоджувано інші справи, порушені в численних письмах УКК. Всі ті справи були ще раз предметом дискусії на заг. річних зборах УЦК в дні 23 квітня ц. р. По звітах управи й уділенні абсолюторії уступаючій управі вибрано нову управу в складі: д-р В. Комаринський (голова), інж. В. Попович, Ю. Баранюк, д р О. Утриско, пані Манько, Мирон Леськів, мґр. В. Сенежак, С. Федів, В. Сигалів. До контральної комісії ввійшли: В. Кузик, В. Іващенко, К. Приходько. Центральний Комітет улаштував віче, яке відбулось 8 травня ц. р. в залі Української Централі під проводом М. Леськова. З доповідями виступали: д-р Шандор і д-р О. Андрушків.

Українська Студентська Громада в Нюарку є також однією з активних організацій на тутешньому терені. Своїми частими сходинами членів та доповідями виказує свою живучість. Виголошені були доповіді: проф. Віттам — „Як багато знають американці про Україну" і д-ра О .Андрушкова — „Українська наука на еміґрації". При співучасті всіх молодечих організацій Нюарку влаштовано: Свято Крут в дні 13 лютого ц. р. і в дні 19 лютого ц. р. студентську забаву у гарно й ефектовно прибраній залі української централі. До управи Громади належать: С. Косоновський, Л Блонарович, В. Кізюк і О. Качмарський.

Місцева американсько - українська щаднича і позичкова спілка. — Як нас інформує 33-те річне звідомлення цієї спілки за останній рік по день 28 лютого 1955, майно цієї спілки виносить $1,252,586.87 і впорівнянні з минулим 32-річним звідомленням цієї спілки її майно збільшилось на $306,694.83. Не даром, що такий розвиток спілки став предметом надто живого заінтересування членами на заг. річних зборах спілки в дні 24 березня ц. р. Хоч був робочий день, то в четвер увечорі явилось около 400 членів на зборах, якими енерґійно проводив проф. Т. Каськів. При виборі картками до Ради Дирекційної цієї спілки ввійшли панове: В. Салабун (326 голосів, Я. Вігун (319), М. Матіяш (311). Частину голосів з формальних причин уневажнено.

Зустрічі місцевого громадянства з представниками ЗУАД Комітету. ЗУАДК влаштував по різних осередках ЗДА громадянські наради для виснення переселенчих справ згідно з новим іміґраційним законом, натуралізації новоприбулих, допомоги залишинцям в Европі, набуття американського громадянства й ін. Така нарада відбулась і в Нюарку дня 22 травня ц. р. По відкритті наради місцесим представником ЗУАД-у д-ром О. Утриском, нарадами опісля проводили: д-р В. Бемко і Я. Яворський, пересел. референт місц. відділу „Самопомочі". Представники ЗУАДК-у з Филаделфії І. Поритко і пані Зайкан реферували вище згадані справи. Опісля в дискусії приявні ставили різні запити щодо переселенчих справ, набуття громадянства, збірок „коляди" і „писанки" для залишенців та відношення ЗУАД Комітету до катол. допомогової акції, причому підкреслювали невідрадний об'яв великого числа збірок головно „коляди" різними організаціями побіч збірки на коляду для залишенців, яку переводить ЗУАДК щороку, закликаючи до неї в пресі. У справі ашурансів, більше число яких представники ЗУАДК-у на нараді роздали приявним громадянам, піднеслись голоси зі закидом під адресою деяких переселених до ЗДА осіб, що вони забувають часто про обов'язок звернути тут на терені ЗДА належні у зв'язку з перенесенням кошти ЗУАДК-ові й, одержавши тут працю, не жертвують на жадні цілі і не належать до жадної організації. Представники ЗУАДК-у на всі запити дали приявним точні і вичерпні виясненя, підкреслюючи ще раз, що ЗУАДК є одинокою українською самостійною допомоговою організацією в ЗДА.

О. У.

НІМЕЦЬКІ ОФІЦЕРИ В ГОЛОВНІЙ КВАТИРІ НАТО

До Парижу прибула семичленна група німецьких офіцерів, які мають зайняти призначені їм становища в головній кватирі европейських об'єднаних збройних сил. На фото три з-поміж цих офіцерів (зліва до права, в цивільному: полк. Гойзер, ген. Шпайдель, полк. фон Кільмансеґґ) разом з шефом штабу збройних сил НАТО амер. ген. Ц. В. Шуйлером.

Використання енерґії припливів і відпливів

Двічі на добу величезні маси води підіймаються і знову спадають у затоці Пасамакводі в стейті Мейн. Колись прийде день, що людина запряже місяць і океан і примусить їх працювати на себе.

Президент Айзенгавер просив Конґрес асиґнувати $1,000,000 на розроблення спільного з Канадою проєкту електрівні, яка працювала б, використовуючи енерґію океанських припливів і відпливів у цій затоці. Ініціятива цього проєкту належить Інтернаціональній Американо-Канадійській комісії для використання спільних прикордонних вод.

Проєкт уперше був запропонований ще в 20-х роках і фактично дещо було вже зроблено в 3-х роках за часи президента Фракліна Д. Рузвелта, який з вікна своєї кімнати в літньому домі на острові бачив потенціяльну силу припливів і відпливів у затоці та можливість використання її для виробництва електрики. Вуло вже навіть збудовано виселок для будівельних робітників. Але в 1936 році проєкт був закинутий. Під час другої світової війни цей виселок поблизу Істпорт, Мейн' використовував Фльотний Конструкційний батальйон, так званий "Seabees" (Морські пчоли). Тепер він є приватною власністю мешканців Істпорту, населення якого найбільше допомагало і підтримувало проєкт.

Під впливом місяця та сонця величезні гори води з силою розбиваються до скелястого берега стейту Мейн та канадійської провінції Мерітайм. У затоці Пасамакводі вони сягають від 13 до 25 стіп.

За проєктом має бути збудована гребля через затоку. Величезні шлюзи мають відкриватись під час припливу і пропускати воду. Ця вода має пускати в рух водяні турбіни та електричні ґенератори. Під греблею мають бути другі ворота для контролі рівня води в затоці Кобскук.

Круглу добу триватиме рух цієї величезної маси води і вироблятиме близько 1,310,000,000 кіловат-годин у рік.

Слово „Пасамакводі" в милозвучній мові індіян племени Мікмак значить „місце, де знайдено рибу-тріску". Але для населення стейту Мейн це слово буде символом не тільки рибальства, але й місця, де незліченні ресурси індустріяльної енерґії служитимуть інтересам американської науки та індустрії.

(Загальна Рада).

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

В 1970 році полетять люди в йоносферу

Копенгаґен, Данія. — Інженери-спеціялісти від продукції ракет на Міжнародному Астронавтичному Конгр. в Копенгаґені заявили, що коло 1970 року люди зможуть відбути свій перший лет у найвищі верстви атмосфери — йоносферу. Це буде ніщо інше, як кількоразова подорож довкола Землі на 200-250 милях висоти. Під час цих проєктованих летів можна буде вирішити чи варта буде пробувати летіти до найближчих плянет нашої соняшної системи. Такі пляни поставили на обговорення представники американських летунських концернів. Вони виступили з цими пропозиціями після того, як минулого тижня президент Айзенгавер повідомив світ, що ЗДА плянують в 1957 році побудувати штучний сателіт, який впродовж 90-ох мінут облітатиме нашу землю зі швидкістю 18,000 миль на годину, занотовуючи при цьому важні відомості про температуру, космічне проміння та ін.

ВСЯЧИНА

ВІЛЬНІ ВИБОРИ — ДАВНІЙ ІНДІЯНСЬКИЙ ЗВИЧАЙ

Первісні мешканці Канади — тобто індіяни — відбували в себе вибори далеко ще до приходу білої людини на цей континент. Ватажки даного племени не були дідичними, але виборними; звичайно вибирали тих, котрі виказалися мудрістю і хоробрістю. Цей виборний звичай задержали індіяни і тоді, коли більшість індіянських груп поселено на т. зв. індіянських резерватах.

Тому, що в таких виборах бере участь менше осіб, індіянські вибори є менше скомпліковані як вибори білих людей. Кандидати об'являють свою кандидатуру і виголошують виборчі промови в племінному домі зібрань. Потім вони виходять надвір і стають обличчям до стіни дому. Голосуючі стають за ними — кожний поклавши руку на рамені свого попередника. Принаймні в деяких індіянських громадах жінки користуються правом голосування і можуть бути обрані до племінної ради, однак досі не занотовано ще випадку, щоб жінку вибрали головою індіянської громади.

(„Канадійська Сцена").

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Посмертна Згадка

ЄВДОКІЯ ПОЛІЩУК, членка 374 Відд. У. Н. Союзу в Бостон, Масс., померла 12. липня 1955 р. Була членкою УНС від 1931 р. Полишила горем прибитих дві дочки і сина, які є також членами УНС. Тлінні останки похоронено на цвинтарі Mt. Hope в п'ятницю, 15. липня 1955. — В. Й П.!

М. Кисіль, фін. секр.

Ділимося сумною вісткою з Кревними і Знайомими що дня 3-го серпня 1955 р. упокоїлася в Бозі в 30-му році життя

бл. п. Евгенія Жуковська Сколлон

Замешкала у Far Hills, N. J.

Похорон відбудеться в суботу, 6-го серпня з похор. заведення Layton Funeral Home, Far Hills, N.J.

Тяжким горем прибиті

Роберт, муж; Иоанна і Томас, діти; Родичі; Марія, Анна і Дорота, сестри.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ТАРЗАН, ч. 3514. Допоміжна рука.

WITH THE CURIOSITY OF THE WILD BEAST, THE JUNGLE LORD SWUNG DOWN TO INVESTIGATE THE OBJECT--IT WAS A WHITE MAN!

THE APE-MAN HASTENED TO THE RESCUE, FOR THE TARMANGANI WAS CLOSE TO COLLAPSE.

THE WRETCHED CREATURE WHO CLUNG DESPERATELY TO A CRUDE RAFT WAS A SURVIVOR OF THE ILL-FATED SHIP DEVONSHIRE.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

З цікавістю дикої бестії король джунґлів стрибнув униз, щоб виснити справу... Це була біла людина.

Мавполюдина поспішила на поміч, бо тармаґані був близько катострофи.

Нещасна істота, яка розпачливо трималася грубого порону, була тим, що залишилося з розбитого корабля „Девоншир".